

Integreret ulykkesforebyggelse

AM2011, Workshop nr. 114
7. November 2011

ved

Kent Nielsen, cand.psyk. ph.d.

Souschef

Arbejdsmedicinsk Klinik
Regionshospitalet Herning

kennie@rm.dk

www.amkherning.dk

Pete Kines, cand.psyk. ph.d.

Seniorforsker

Det Nationale Forskningscenter
for Arbejds miljø

pki@arbejdsmiljoforskning.dk

www.arbejdsmiljoforskning.dk

midt Arbejdsmedicinsk Klinik
Regionshospitalet Herning

DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER
FOR ARBEJDS MILJØ

Plan for workshoppen

- Hvad er integreret ulykkesforebyggelse?
- Hvordan arbejdes der med integreret ulykkesforebyggelse?
- Præsentation af 'Sikkerhedskassen'

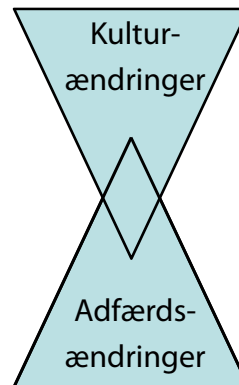

Forskning til praksis

Hvad er integreret ulykkesforebyggelse?

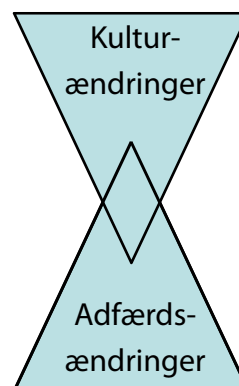
Hovedpointen er, at skabe en integration af 2 velkendte og succesfulde tilgange til ulykkesforebyggelse

Teoretisk baggrund

Organisationsteori og antropologi

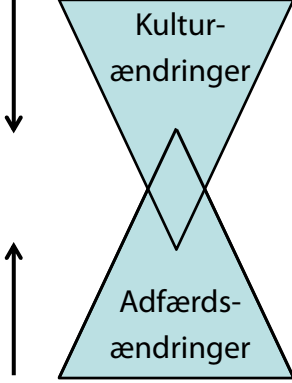
Operant psykologi/
adfærdsmodifikation

Centrale elementer

- Oppefra og ned
- Drevet af fornemmelser og forståelser
- Selvopretholdende

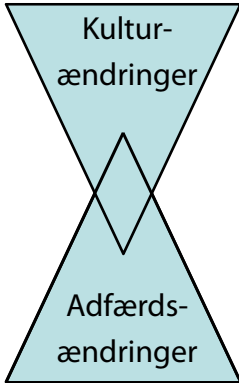
- Nedefra og op
- Drevet af analyse og data
- Behov for vedvarende fokus

Typisk fremgangsmåde

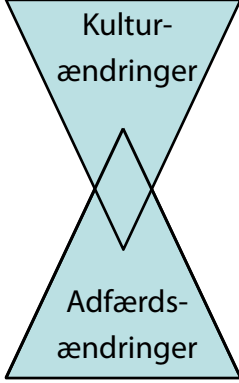
- Måle aspekter af kulturen (fx værdier og holdninger)
- Opstille ny vision for kulturen
- Arbejde med ledelsen (og medarbejdere) for at skabe ændringerne

- Identificere og definere kritisk sikkerhedsadfærd
- Opstille adfærdsmål
- Observere adfærd
- Give feedback baseret på præstation

Styrker

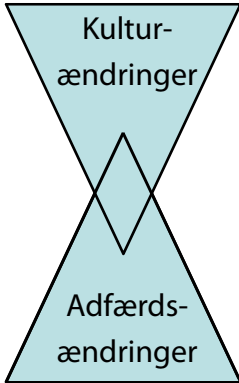
- Fokus på organisationsændringer
- Fokus på bagvedliggende årsager
- Involverende (ofte)
- Vidtfavnende
- Konkret teknik
- Objektiv
- Fokus på gulvniveau
- Involverende (normalt)
- Positiv

The diagram consists of two overlapping triangles. The top triangle is inverted and light blue, labeled 'Kultur-ændringer'. The bottom triangle is upright and light blue, labeled 'Adfærds-ændringer'. They overlap in the center, forming a diamond shape.

Svagheder

- Diffus metode
- Subjektiv/intuitiv
- Indirekte
- Syndebukke
- Ser ikke på andre påvirkninger
- Fokus på de umiddelbare årsager

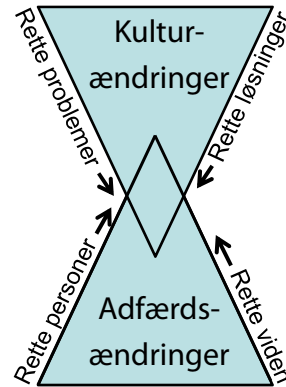

The diagram consists of two overlapping triangles. The top triangle is inverted and light blue, labeled 'Kultur-ændringer'. The bottom triangle is upright and light blue, labeled 'Adfærds-ændringer'. They overlap in the center, forming a diamond shape.

Integration af de to tilgange

Sikre at:

- Det er de rette problemer, der løses
- At det er de rette løsninger, som laves
- At det er de rette personer, der får viden
- Det er den rette viden, som sendes videre

To centrale processer

- En vidtfavnende **problemløsningsproces**, som identificerer, udbedrer og overvåger kritiske sikkerhedsmæssige problemer på alle niveauer.
- **Kulturforandringsprocessen** skal gøres konkret. Den skal udpensles noget mere i form af forskellige trin, som kan verificeres og bruges til at måle fremskridt.
- Processerne skal **køre parallelt** så de tilsammen sikrer et gennemgribende arbejde med sikkerhed fra top til bund i en organisation.

	Adfærdsbaseret	Kulturbaseret
Teoretisk baggrund	Operant psykologi/ adfærdsmodifikation	Organisationsteori og antropologi
Centrale elementer	Nedefra og op Drevet af analyse og data Kontekstspecifik Behov for vedvarende fokus	Oppefra og ned Drevet af intuition og forståelser Kontekstspecifik Selvopretholdende
Typisk implementering	Identificere og definere kritisk sikkerhedsadfærd Opstille adfærdsmål Observere adfærd Give feedback baseret på præstation	Måle aspekter af kulturen (fx værdier og holdninger) Opstille ny vision for kulturen Arbejde med ledelsen (og medarbejdere) for at skabe ændringerne
Styrker	Konkret teknik Objektiv Fokus på gulvniveau Involverende (normalt) Positiv	Fokus på organisationsændringer Fokus på bagvedliggende årsager Involverende (ofte) Vidtfavnende
Svagheder	Syndebukke Ser ikke på andre påvirkninger Fokus på de umiddelbare årsager	Diffus metode Subjektiv/intuitiv Indirekte

Oversat fra DeJoy (2005)

Diskussion

- Bruger I integreret ulykkesforebyggelse?
  - Diskuter ved bordene hvilke ulykkesforebyggende tiltag I anvender i jeres organisation (10 min)
    - Hvilken tilgang bygger de på?
    - Er deres primære fokus adfærd, kultur eller noget andet?
    - Hvordan arbejder I med adfærd og kultur?
  - Plenumdiskussion

Hvordan har vi arbejdet med integreret ulykkesforebyggelse?

Erfaringer og resultater fra et forskningsprojekt med 22 virksomheder

16 mindre - 4 mellemstore - 2 store

Finansieret af Arbejds miljøforskningsfonden

midt Arbejdsmedicinsk Klinik
Regionshospitalet Herning

IU – i praksis

- **Problemidentifikation**
  - Kortlægning ud fra spørgeskema, interviews, observation, audit, maskingennemgang

IU – i praksis

- **Problemløsningsprocessen**
  - Seminarer/-møder med ledere og medarbejdere
  - Tilbage melding af data fra kortlægningen
  - Diskussion og udpegning af problemer, hvor der anvises ansvarlige og tidsfrister

IU – i praksis

- **Kulturændringsprocessen**
  - **Lederseminar** med individuelle data fra kortlægningen og teori om sikkerhedsledelse. Gennemførelse af en prioriteringsøvelse og opstilling af konkrete personlige fokusområder og aktiviteter
  - 4-5 individuelle sessioner med **coaching** á 30 min varighed med opfølgning på aktiviteter og diskussion af egen rolle
  - Løbende **seminarer (-møder)** med både ledere og medarbejdere. Diskutere virksomhedens arbejdsmiljø, identificere problemer, finde mulige løsninger, og fordele opgaver og ansvar

IU – i praksis

- **Arbejds miljøseminarer og coaching**
  - **Nøgleord:** Egerskab, involvering og forankring
  - Skabe bevidsthed og ansvarlighed
  - Fokuspersonerne definerer selv mål og løsninger
  - Afklare problemer, inden der opstilles aktiviteter
  - Afklare muligheder, barrierer og ressourcer
  - Fastholdelse og forbedringer af sikkerhed

IU - projektdeltagere

- IU forskningsprojekt 2008-2011
- 22 virksomheder

	Mindre	Mellemstore	Store
Virksomheder (case/kontrol)	8/8	2/2	1/1
Brancher	Jern & metal	Jern- & metal Træ- & møbel	Træ- og møbel
Ansatte per virksomhed	10-19	20-49	Over 100
Ansatte totalt (Case/kontrol)	Ca. 100/100	Ca. 70/70	Ca. 130/130

Sikkerhedstemaer

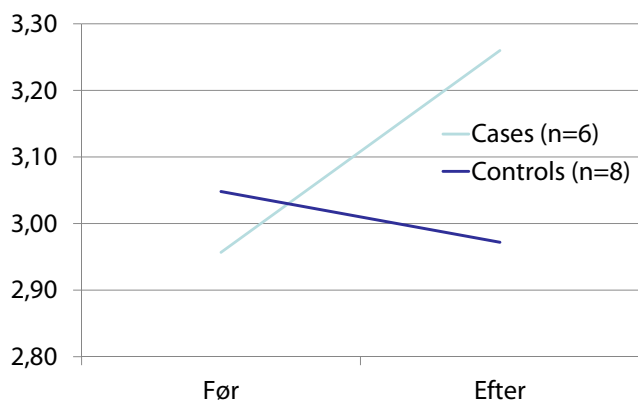
Tema	Coaching %	Seminarer %
Administrative opgaver	36	23
Kommunikation	29	19
Sikkerhedsadfærd leder	25	3
Fysiske/tekniske forbedringer	9	31
Anskaffelser	2	8
Sikkerhedsadfærd medarbejdere	0	17

Coaching opgaver: n = 383, 68 % løst, 16 % i gang

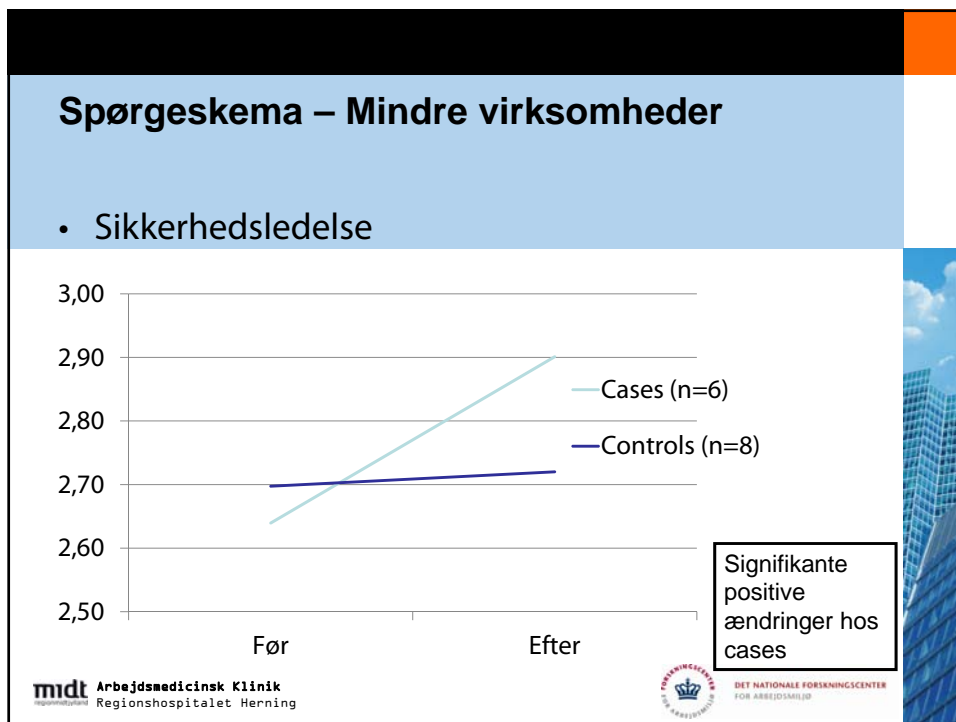
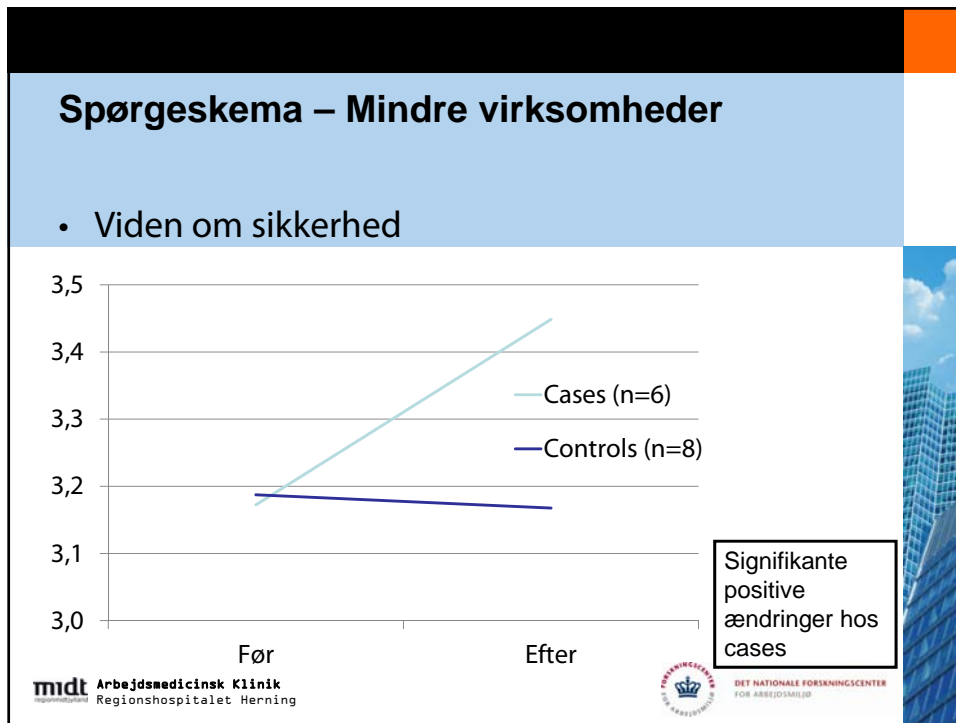
Seminar opgaver: n = 397, 80 % løst, 12 % i gang

Spørgeskema – Mindre virksomheder

- Involvering i sikkerhed

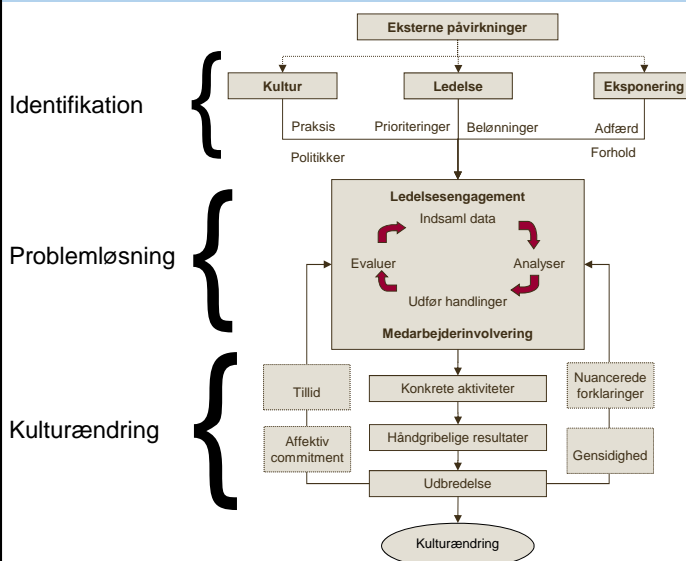
Signifikante positive ændringer hos cases

Er der kun positive erfaringer?

Et kig på faktorer, der betyder noget for succes med IU

IU – den teoretiske model

2 virksomhedseksempler

- To produktionsvirksomheder med hver ca. 35 produktionsmedarbejdere
  - Direktør, Produktionschef, Arbejdsmiljørepræsentant og hhv 1/5 værkførere
- Kortlægningen er stort set identisk:
  - Høj forekomst af ulykker
  - Høj forekomst af usikker adfærd
  - Medarbejderne oplever ikke, at der er noget ledelsesmæssigt fokus på sikkerhed
  - Manglende synlighed af arbejdsmiljøorganisationen

2 virksomhedseksempler

- Begge virksomheder igennem interventions-forløbet:
  - Seminar, workshop og coaching
- Resultatet dog vidt forskelligt
  - Virksomhed A viste **ingen** forandringer fra før til efter, mens virksomhed B viste fremgang på 4 af 5 mål for sikkerhedskultur
    - Sikkerhedsledelse, viden om sikkerhed, involvering i sikkerhed, arbejdsmiljørepræsentantens engagement
- Hvorfor denne forskel?

Hvor kommer forskellen fra?

- Procesmålene viste forskellige grad af implementering
  - Virksomhed A løser 48% coachingopgaver og 59% seminaropgaver
  - Virksomhed B løser 80% coachingopgaver og 74% seminaropgaver
- Ledelsesengagementet varierede
  - Virksomhed A:
    - **Adm Dir:** "Jeg har stort set ikke været involveret i det"
    - **Linjeleder:** "Der er ting, som bare ikke er blevet lavet"
  - Virksomhed B:
    - **Adm Dir:** "Skeptisk i starten, men jeg blev overrasket over hvor seriøst lederne er gået ind i det"
    - **Linjeleder :** "Jeg synes vi er blevet frygtelig gode i min afdeling. Alle de punkter vi havde, dem overholder vi. Jeg synes selv, jeg er blevet en fandens karl!"

Hvor kommer forskellen fra?

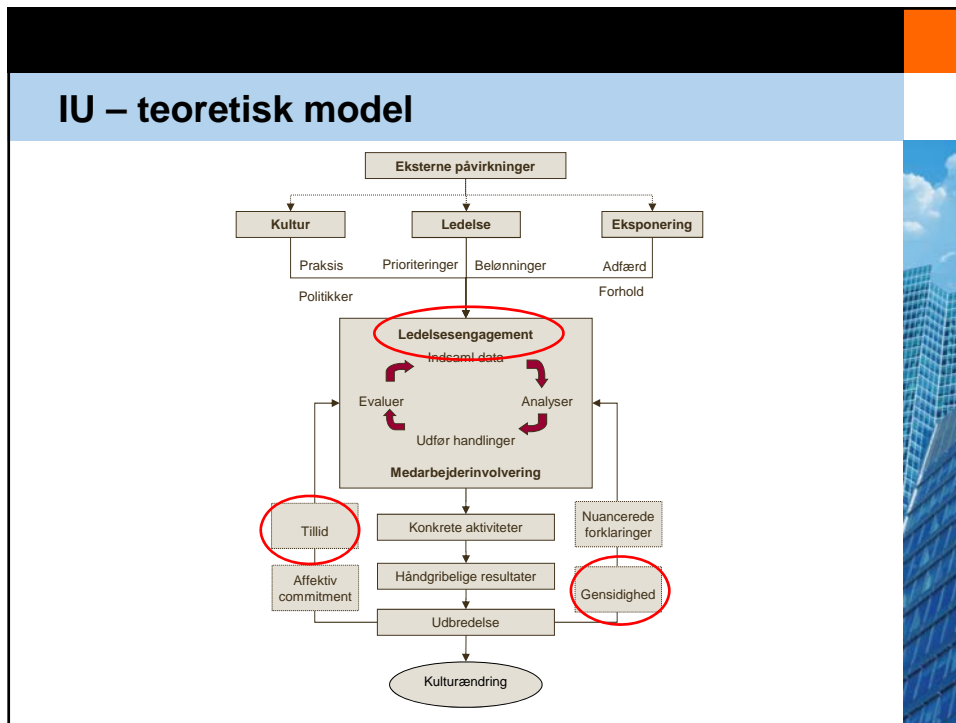
- Gensidigheden varierede
  - Virksomhed A
    - **Med:** "De ting vi skulle arbejde med i medarbejdergruppen, de er blevet lavet. Men hvis vi ikke selv gjorde noget, så var der ikke sket noget. Fra ledelsens side er der ikke sket ret meget"
  - Virksomhed B
    - **Linjeleder:** "Vi har selv ændret adfærd"
    - **Med:** "Lederen påpeger det, hvis vi mangler værnemidler. Det gjorde han ikke før"

Hvor kommer forskellen fra?

- Tillidsniveauet også forskelligt
  - Virksomhed A
    - **Med:** "De småting som er vigtige for os i produktionen, dem bliver der set stort på. Når ledelsen ikke en gang kan løse sådanne små opgaver, hvordan kan de løse noget stort?"
  - Virksomhed B
    - **Med:** "Ledelsen har forholdt sig til, at det ikke er et fy-ord at tale om arbejdssikkerhed. Det er blevet legitimt at tale om det. Tidligere blev der set lidt ned på folk, der fokuserede på sikkerhed"

Hvor kommer forskellen fra?

- Der er sket ting på begge virksomheder
  - Problemer identificeret og løst
- Men på virksomhed A havde medarbejderne ikke tillid til, at lederne var engagerede og ydede det de skulle
- Derfor fejlede kulturændringsprocessen på virksomhed A

Hvordan kan andre gøre?

Præsentation af sikkerhedskassen

Kan downloades fra
www.amkherning.dk/sikkerhedskassen

Arbejdsmedicinsk Klinik
Regionshospitalet Herning

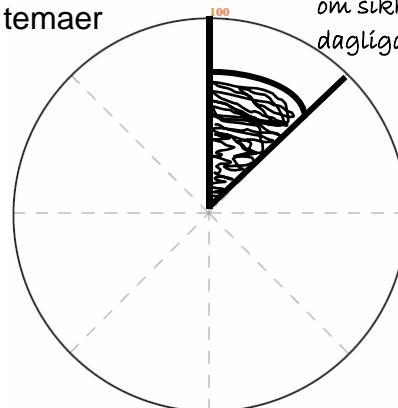
DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR ARBEJDSMILJØ

Sikkerhedskassens indhold

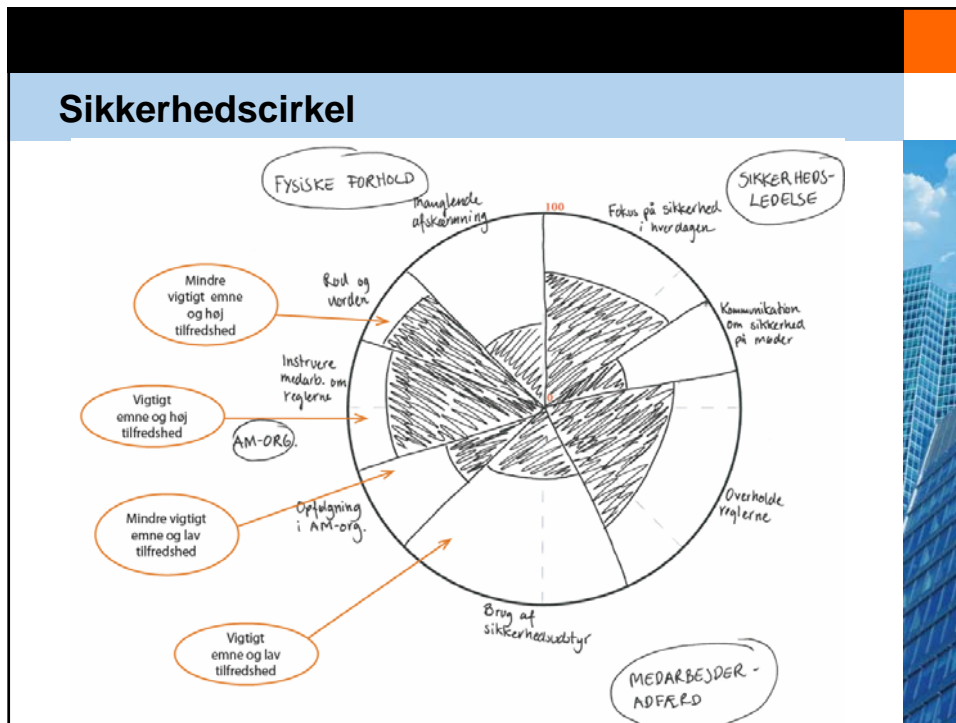
- Problemidentifikation – **let tilgængelige Værktøjer**
  - Sikkerhedsmåling, Sikkerhedscirkel & Sikkerhedstest
- Problemløsningsprocessen - **Aktiviteter**
  - Arbejdsmiljøseminar & Arbejdsmiljømøde
- Kulturændringsprocessen - **Aktiviteter**
  - Sikkerhedskoaching (gruppe og individuel)

Sikkerhedscirkel

- Overblik over vigtige temaer
- Tilfredshed
- Fokusområder

Ledernes
kommunikation
om sikkerhed i
dagligdagen

Sikkerhedsmålning

- Et øjebliksbillede af sikkerhedsforhold
- Åben eller struktureret gennemgang
- Fastholdelse og forbedringer

Sikkerhedstest

- 8 spørgsmål om sikkerhed
- En til ledere og en til medarbejdere
- Viden, involvering, deltagelse, holdning til regler, prioritering, tillid, forandingsparathed og AM-reps. engagement

Øvelse

- Udfyld sikkerhedstesten hver især
- Diskuter ved bordene resultaterne og anvendeligheden af testen
- Opsamling i plenum

Sikkerhedskassen

- Kan frit downloades fra:

www.amkherning.dk/sikkerhedskassen

Integreret ulykkesforebyggelse

AM2011, Workshop nr. 114

7. November 2011

ved

Kent Nielsen, cand.psyk. ph.d.

Souschef

Arbejdsmedicinsk Klinik
Regionshospitalet Herning

kennie@rm.dk

www.amkherning.dk

Louise Møller Pedersen

Lars Peter Andersen

Dorte Raaby Andersen

Kurt Rasmussen

Pete Kines, cand.psyk. ph.d.

Seniorforsker

Det Nationale Forskningscenter
for Arbejds miljø

pki@arbejdsmiljoforskning.dk

www.arbejdsmiljoforskning.dk

Kim Lyngby Mikkelsen